Minister
Finansów

Warszawa, 4 kwietnia 2025 roku

Sprawa: Oświadczenie złożone przez senatora Marcina Zawiłę podczas 29. posiedzenia Senatu RP w dniu 27 lutego 2025 r.
Znak sprawy: ST5.054.1.2025
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska

Marszałek Senatu

Kancelaria Senatu RP
ul. Wiejska 6/8
00-902 Warszawa

Szanowna Pani Marszałek,

W związku z oświadczeniem złożonym przez Pana senatora Marcina Zawiłę podczas 29. Posiedzenia Senatu RP w dniu 27 lutego 2025 r., w sprawie uwzględnienia możliwości realizacji ustawowych zadań miasta Jelenia Góra w zakresie dróg w ustawie o finansach samorządu terytorialnego, uprzejmie informuję.

Zgodnie z art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych[1], w granicach miast na prawach powiatu zarządcą wszystkich dróg publicznych, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, jest prezydent miasta.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o finansowaniu infrastruktury transportu drogowego[2], w granicach miast na prawach powiatu zadania w zakresie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami publicznymi, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, finansowane są z budżetów tych miast.

[1] Dz.U. z 2024 r. poz. 320, 1222
[2] Dz.U. z 2021 poz. 688

tel.: +48 22 694 55 55
fax: +48 22 694 36 84
gov.pl/finanse
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

Reforma dochodów jednostek samorządu terytorialnego (JST) wprowadzona ustawą z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego[3], zmieniła obowiązujący do końca 2024 roku system finansowania JST. Wprowadziła do porządku prawnego regulacje, zapewniające stabilny system finansowania JST oraz zapewniła zwiększenie dochodów JST w sposób systemowy. Główne cele ustawy to:

• Cel 1 - Wzmocnienie i ustabilizowanie finansów JST poprzez zwiększenie dochodów własnych, od których zależą możliwości realizacji zadań i rozwoju samorządów. Zgodnie z rozwiązaniami zawartymi w ustawie, samorządy będą finansowane głównie dochodami podatkowymi, zaś subwencje z budżetu państwa będą mieć charakter jedynie uzupełniający.
• Cel 2 – Oparcie zasilenia finansowego JST na dochodach własnych wynikających z lokalnej bazy podatku dochodowego od osób fizycznych i podatku dochodowego od osób prawnych, przy czym - co istotne - dochody JST z tytułu udziału w PIT i CIT zostaną ustabilizowane i uwolnione od wpływu zmian podatkowych.
• Cel 3 – Obiektywne i algorytmiczne naliczanie środków finansowych dla każdej JST. Przywrócenie systemowi dochodów JST przejrzystości, apolityczności i adekwatności kryteriów podziału środków. System dochodów JST oparty jest na obiektywnych parametrach (mierzalnych za pomocą danych statystycznych i niepodatnych na manipulacje).
• Cel 4 – Zapewnienie lepszej alokacji środków publicznych. System dochodów JST uwzględnia specyfikę poszczególnych kategorii JST, obejmując przy tym nie tylko kwestię zróżnicowań dochodowych ale również - pomijaną w poprzednim systemie - kwestię potrzeb wydatkowych JST wynikających z realizowanych zadań.
• Cel 5 - Uelastycznienie systemu oraz ograniczenie nadmiernie rozbudowanego przepływu środków pomiędzy budżetem państwa a JST. W poprzednim systemie dochodów JST, zamożne samorządy dokonywały wpłat do budżetu państwa (tzw. janosikowe), a jednocześnie były beneficjentami tych środków. Obecne rozwiązania ograniczają przepływy środków pomiędzy samorządami a budżetem państwa, tak by samorządy nie dokonywały wpłat do budżetu państwa.
• Cel 6 - Zwiększenie wpływu Strony Samorządowej na podział środków dla JST. Ustawa wprowadza do systemu dochodów JST rozwiązania stwarzające możliwość podziału - przy udziale strony samorządowej - środków finansowych w zależności od zmieniających się z roku na rok warunków realizacji zadań w jednostkach samorządu terytorialnego.

Założeniem wprowadzonej reformy było, aby dochody samorządów zwiększały się w sposób przewidywalny, a nie opierały się na doraźnym wsparciu finansowym. Należy zauważyć, że łączny skutek finansowy wynikający z nowej ustawy jest dla JST pozytywny i oznacza zwiększenie ich dochodów o 24,8 mld zł w roku 2025 w stosunku do obowiązującego systemu a w perspektywie najbliższej dekady szacuje się, że dochody JST wzrosną o ponad 345 mld zł.

Zgodnie z ustawą z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, Miasto na prawach Powiatu (MNPP) Jelenia Góra na nowych zasadach obowiązujących w roku 2025 uzyska wyższe dochody z tytułu PIT,CIT i subwencji, w stosunku do dochodów ustalanych zgodnie z dotychczasową ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, o kwotę 26.535.633, 36 zł.

[3] Dz.U. 1572, 1717

Ponadto, na podstawie ustawy z dnia 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024 jednostki samorządu terytorialnego w celu wsparcia realizacji zadań otrzymały w roku 2024 dodatkowe dochody w łącznej wysokości 10 mld zł.
Na podstawie z ww. regulacji MNPP Jelenia Góra otrzymało dodatkowe środki z podziału kwoty 10 mld zł, łącznie w wysokości 15.331.773 zł., w tym część gminna 11.331.773 zł oraz część powiatowa 4.000.000 zł. [4]

Należy dodać, że MNPP Jelenia Góra w roku 2024 otrzymało dodatkowe środki z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj. 2 250 000 zł, na remont wiaduktu w ciągu Al. Jana Pawła II w Jeleniej Górze.

Zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w budżecie państwa tworzy się rezerwę na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego w wysokości stanowiącej równowartość 1% kwoty potrzeb finansowych ustalonych dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego. Rezerwą tą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych.
Ustawa określa obszary i przypadki, według których rozdzielane będą środki omawianej rezerwy. Reprezentacja jednostek samorządu terytorialnego, w terminie do dnia 31 marca roku budżetowego, może wskazać obszary i przypadki (spośród określonych ustawowo), według których rozdzielane będą środki stanowiące 80% rezerwy.
Jednym z obszarów, na który mogą zostać przeznaczone środki rezerwy na uzupełnienie dochodów dla jednostek samorządu terytorialnego realizujących zadania bieżące lub inwestycyjne, jest budowa, przebudowa, remont, utrzymanie lub ochrona dróg publicznych, którymi zarządzają jednostki samorządu terytorialnego.
Podziału części rezerwy w kwocie stanowiącej 80% jej wysokości dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym w zakresie danego obszaru, po uzgodnieniu z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego obszarów i przypadków, według których rozdzielane będą środki rezerwy.
W roku 2025, stosownie do art. 34 w związku z art. 90 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, środki rezerwy, w wysokości 330.000 tys. zł, przeznacza się na dofinansowanie:

1) inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu;
2) remontu, utrzymania i ochrony dróg krajowych i wojewódzkich w granicach miast na prawach powiatu i zarządzania nimi.

Podziału tej kwoty dokona minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, po zasięgnięciu

[4] Dane dot. dodatkowych dochodów dla jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r. znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Finansów pod adresem: https://www.gov.pl/web/finanse/dodatkowe-dochody-dla-jednostek-samorzadu-terytorialnego-w-2024-r-w-wysokosci-10-mld-zl

opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego. W ramach prac nad podziałem kwoty rezerwy na rok 2025 ustalone zostały kryteria podziału środków rezerwy, które zostały uzgodnione z Ministrem Infrastruktury oraz z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego. Informacje o kryteriach podziału środków tej rezerwy na rok 2025 zostały przekazane do powiatów, miast na prawach powiatu i województw.

Jednocześnie pragnę zwrócić uwagę, że zarówno do końca 2024 r., kiedy obowiązywała ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek listopada 2003 r., jak i od dnia 1 stycznia 2025 r. kiedy obowiązuje nowa ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, o przeznaczeniu środków otrzymanych w formie subwencji ogólnej, decydują organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego.

Ustawa z dnia 1 października 2024r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego nałożyła na ministra właściwego do spraw finansów publicznych obowiązki przeglądu i ewaluacji skutków obowiązywania ustawy wraz z ewentualnymi propozycjami zmian. Zgodnie z art. 119 ww. ustawy, minister właściwy do spraw finansów publicznych w terminie do dnia 30 czerwca 2026 r. przedłoży reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego informację o skutkach obowiązywania ustawy wraz z ewentualnymi propozycjami zmian.

Odnosząc się zatem do zawartego w oświadczeniu Pana senatora apelu o uwzględnienie sytuacji finansowej miasta Jeleniej Góry w ustawie o finansach samorządu terytorialnego pragnę zaznaczyć, że Ministerstwo Finansów monitoruje skutki obowiązywania nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, a w przypadku stwierdzenia dysfunkcjonalności obowiązywania nowych regulacji, odpowiednie propozycje zmian zostaną przygotowane i przedłożone reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego, w terminie określonym ustawą.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Hanna Majszczyk
podsekretarz stanu